Positive Behavior Support handboek Amstelschool

Versie voor ouders en ketenpartners 2026-2027



1. Inleiding

Op de Amstelschool werken we, sinds 2012 met PBS, dat staat voor Positive Behavior Support. Het is een bewezen systeem dat zijn oorsprong vindt in de Verenigde Staten en inmiddels ook door veel scholen in het primair en voortgezet onderwijs in Nederland wordt gehanteerd. Met PBS wordt het gedrag van kinderen positief beïnvloed. Hierdoor ontstaat er een prettige school voor uw kind, waar hij/zij veel kan opsteken en mooie vriendschappen kan aangaan. Waar PBS allemaal voor staat, wordt u uitgelegd in dit handboek voor ouders en ketenpartners.

2. Missie en visie van de Amstelschool

<u>Waar we voor staan en waar we voor gaan</u>

De missie van de Amstelschool luidt: “Samen het beste uit jezelf halen”. In een veilige en stabiele omgeving waar kinderen, leerkrachten en ouders elkaar kennen, kunnen kinderen hun eigen talenten en bekwaamheden maximaal ontdekken en ontwikkelen.

De betrokkenheid van kinderen bij de voor hen omringende wereld gebruiken we om betekenisvol onderwijs te bieden. Waar mogelijk zullen thema’s vakoverstijgend worden aangeboden, zodat de samenhang en verbanden duidelijk worden.

De Amstelschool biedt kwalitatief goed onderwijs en draagt bij aan de opvoeding en vorming gebaseerd op de christelijke identiteit.

De Amstelschool wil de kinderen begeleiden bij het nemen van verantwoordelijkheid voor hun eigen leren en eigen gedrag.

De wijze waarop wij ons onderwijs inrichten wordt gedragen door de volgende vier pijlers:
1. Balans tussen cognitieve en creatieve ontwikkeling
2. Van en met elkaar leren
3. Positief pedagogisch klimaat
4. Voorbereiden op de toekomst

Wij geloven dat een veilige omgeving een belangrijke voorwaarde is voor kinderen om te kunnen leren. Daarom werken de medewerkers van de Amstelschool volgens de principes van Positive Behaviour Support (PBS). Dit is een schoolbrede aanpak waarbij gewenst gedrag gestimuleerd wordt. Wij maken de kinderen duidelijk wat gewenst gedrag inhoudt en wat er van hen verwacht wordt. Wij realiseren ons dat goed voorbeeld doet volgen, modellen is hierbij een belangrijke leervorm. De kernwaarden veiligheid, verantwoordelijkheid en respect staan centraal.

Voor een uitgebreide beschrijving van onze missie en visie verwijzen wij u naar de schoolgids.

3. Wat is PBS en waarom PBS?

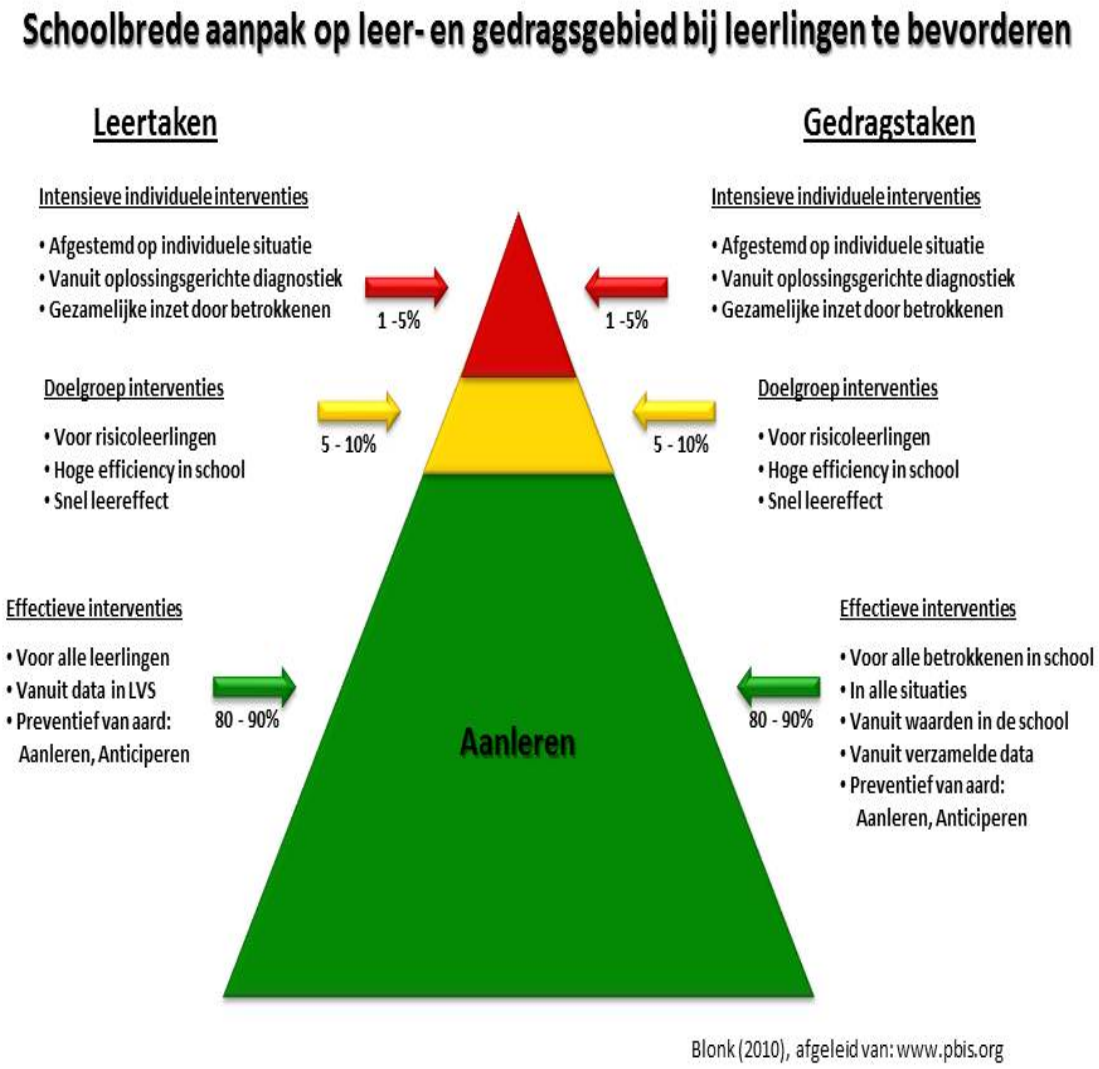
Elke school hanteert een systeem om positief gedrag te bevorderen en pesten te voorkomen. Er zijn verschillende methoden voor beschikbaar. Bij de Amstelschool hebben we gekozen voor PBS, omdat wij vinden dat deze aanpak goed aansluit bij onze leerlingenpopulatie en past bij de pedagogische aanpak waar wij als team voor staan. PBS is een schoolbrede aanpak waarbij het team zich richt op het stimuleren van gewenst gedrag van leerlingen. Dit doen zij door:

- De waarden van de school te bepalen en de gedragsregels hieraan te koppelen.
- De gedragsregels te visualiseren.
- Door middel van lessen in goed gedrag de gedragsregels daadwerkelijk in te oefenen.
- Te werken aan een positieve schoolcultuur.
- Actief toezicht te houden in de algemene ruimten en m.n. het schoolplein.
- Afspraken te maken over ongewenst gedrag en de daaropvolgende interventies en consequenties.
- Data te verzamelen en te analyseren om vervolgens te kunnen interveniëren en beleid aan te passen.

Op deze manier ontstaat een veilig en voorspelbaar klimaat waarbinnen pro-sociaal en leer bevorderend gedrag systematisch wordt bekrachtigd en ongewenst gedrag eenduidig wordt omgebogen. De leerlingen weten wat er in de school van hen verwacht wordt en gedragen zich daarnaar. Voor verreweg de meeste leerlingen biedt deze sociale omgeving voldoende basis om zich goed te kunnen richten op de lesstof. Zo ontstaat meer effectieve leertijd, grotere taakgerichtheid en minder verstoring in de klas, waardoor de leerprestaties zullen verbeteren.

Bij PBS wordt gesproken over drie niveaus van interventies:

- De interventies op het groene niveau gelden voor alle leerlingen van de school.
- De interventies op het gele niveau gelden voor sommige leerlingen die een verhoogd risico hebben op gedragsproblemen.
- De interventies op het rode niveau gelden voor enkele leerlingen die een zeer hoog risico hebben op gedragsproblemen.



Ons doel is: een positieve school zijn waarbij het gehele team gebruik maakt van de aanpak volgens Positive Behavior Support. Deze aanpak komt onder andere tot uiting in eenduidig en consequent zijn in het aanleren en bekrachtigen van de gedragsverwachtingen, waarbij positief gedrag zoveel mogelijk wordt beloond en negatief gedrag zoveel mogelijk genegeerd wordt. De gedragsverwachtingen komen voort uit de drie waarden waar wij voor staan:
Ik gedraag mij veilig ***Ik ben respectvol*** ***Ik gedraag mij verantwoordelijk***
Deze waarden vindt u terug in de school, zij hangen in de openbare ruimtes maar ook in de alle klaslokalen.

4. PBS in de praktijk

PBS-werkgroep

De PBS-werkgroep van de Amstelschool bestaat momenteel uit:
Een coördinator/datamanager
Een gedragsspecialist
Een vast lid
Regelmatig is er overleg met de directie.

De werkgroep komt jaarlijks minimaal 6 keer bij elkaar met als doel:

- Planning voor het schooljaar bepalen, welke acties worden ingezet? En wanneer?
- Voortgang van deze planning bewaken.
- De terugkoppeling van de feedback vanuit het team.
- Regelmatig het onderdeel 'PBS' op teamvergadering terug laten komen.
- Waar nodig waarborgen professionalisering van het team.
- Het analyseren en borgen van de data (beloningen en consequenties).
- De eventuele aanpassing van het beleid.

PBS staat als vast agendapunt op de teamvergaderingen. Het team wordt middels deze vergaderingen geïnformeerd en heeft dan gelegenheid feedback te geven. Daarnaast hebben wij voor invallers en stagiaires en korte samenvatting gemaakt van de afspraken rondom PBS.

Gedragsverwachtingen

Het team heeft schoolbrede gedragsverwachtingen geformuleerd voor de algemene ruimten en het schoolplein. De afspraken zijn gekoppeld aan de waarden van de school (*veiligheid – respect – verantwoordelijkheid*).

De afspraken kunnen lopende het schooljaar worden aangepast als vanuit verzamelde data (observaties en registratie incidenten) blijkt dat zij niet voldoende zorgen voor gewenst gedrag in de betreffende ruimte. De eventuele aanpassingen worden door de PBS-werkgroep uitgevoerd. De regels worden gevisualiseerd en ingeoefend.

<u>De afspraken zijn:</u>

- Concreet (beschreven in termen van waarneembaar gedrag)
- Duidelijk en eenduidig (alle leerlingen weten precies wat er van hen verwacht wordt)
- Positief, kort en bondig
- In de actieve vorm (Ik loop rechts op de trap)

Visualiseren van de verwachtingen

De regels zichtbaar maken herinnert de leerlingen aan het gewenste gedrag. De regels zijn gevisualiseerd door middel van tekeningen op 'posters' en opgehangen. De tekeningen vindt u in bijlage 1 (algemene regels en schoolplein regels).

Inoefenen van gewenst gedrag
Vanuit de leertheorieën is aangetoond dat afkijken van gedrag in combinatie met het daadwerkelijk oefenen daarvan de meest krachtige en effectieve manier is om gedrag aan te leren. Dit kan nog worden benadrukt door de les in de betreffende ruimte te oefenen.

- In een planning is aangegeven welke schoolbrede afspraken in welke week centraal staan. Dat betekent dat de afspraken in iedere groep in dezelfde periode worden aangeboden.
- De leerkrachten oefenen de regels in eerste instantie in m.b.v. een rollenspel. Er kan ook gekozen worden voor een andere vorm van inoefenen → Een kringgesprek, een debat, het maken van een stripverhaal, de schoolverlaters de regels laten oefenen met de jongere leerlingen, het maken van een filmpje. Deze vormen kunnen tevens gebruikt worden als extra mogelijkheid om de afspraken in te oefenen of te herhalen.
- Het personeel en alle andere volwassenen laten gedurende de schooltijd zelf het goede gedrag zien. Zij zijn een voorbeeld voor de leerlingen. Daarnaast wordt er tijdens schoolbrede activiteiten (denk aan een open podium) soms ook aandacht besteed aan de PBS-regels
- Op schoolniveau kan besloten worden om de regels van een bepaalde ruimte te herhalen als blijkt dat de leerlingen terugvallen in ongewenst gedrag. De PBS-werkgroep is hierin leidend.

Beloningssysteem
Tijdens de implementatie van de gedragsverwachtingen op schoolniveau is gekozen voor beloningen, bijvoorbeeld in de vorm van stickers en muntjes. Daarnaast is er een op klassenniveau ook een beloningssysteem. Dit beloningssysteem wordt aan het begin van elk schooljaar met de groep vastgesteld. De bovenbouw denkt hierover mee, in de onderbouw wordt dit door de leerkracht bepaald. Bij dit beloningssysteem wordt nu op groepsniveau met de leerlingen afgesproken naar welke doelen men werkt en welke beloning hierbij hoort. Jaarlijks worden schoolbreed de behaalde successen benoemd en gevierd. Hierbij werkt de hele school aan dezelfde regel(s) of wordt dit per klas bepaald. De beloning is dan schoolbreed.

Positieve schoolcultuur
PBS richt zich op het schoolbreed verleggen van de focus op negatief naar de focus op positief gedrag. Naast het opfrissen van de regels door gedragslessen en het systematisch belonen van gewenst gedrag, wordt binnen de school nog op andere manieren aan een positieve schoolcultuur gewerkt. Hierdoor ontstaat een veilige en prettige sfeer en wordt preventief gewerkt om gedragsproblemen te voorkomen.

<u>De teamleden doen dit schoolbreed:</u>

- De teamleden bekrachtigen gewenst gedrag met complimenten en positieve feedback.
- Het hanteren van een beloningssysteem op groepsniveau
- Het goede voorbeeldgedrag te laten zien (modelen).
- Bewust bezig zijn met de verhouding 4: 1 → 1 correctie tegenover 4 complimenten

Om de positieve omgang verder te ondersteunen is er op de Amstelschool een anti-pestprotocol. Als pestpreventie hanteren wij een drie stappen plan: stop-loop-praat. Met een afgesproken teken wordt het woord stop ondersteund. In het pestprotocol is het handelen

omtrent het pesten vastgelegd. In de bijlage 2 vindt u de visualisering van het stop-loop-praat systeem.

Consequenties voor ongewenst gedrag
Er zullen leerlingen zijn die niet direct het gewenste gedrag laten zien. Klein ongewenst gedrag wordt zoveel mogelijk genegeerd door de leerkrachten. Als het gedrag dan niet stopt en te storend voor de anderen is, hanteert de leerkracht de reactieprocedure. De reactieprocedure is opgenomen in bijlage 3. Hierbij is iedere leerkracht verantwoordelijk voor het gedrag van alle leerlingen. Dus spreken de leerkrachten ook leerlingen van andere groepen aan.
Mochten leerlingen ondanks de reactieprocedure nog niet het gewenste gedrag laten zien, dan wordt een consequentie ingezet en wordt dit genoteerd op het gedragsincidenten registratieformulier (zie bijlage 4).

Nadenkmoment
Groepen 3 t/m 8: Het nadenkmoment is voor de kinderen die na de reactieprocedure ongewenst gedrag continueren. De leerkrachten kunnen de leerlingen in deze situatie in de groep een time-out geven. De kinderen krijgen de kans om over hun gedrag na te denken. Daarna krijgen zij opnieuw de kans om het gewenste gedrag te laten zien.
De kleuters kennen ook een nadenkmoment. Dit is ergens in of buiten de klas op aanwijzing van de leerkracht.

Er kan ook een nadenkmoment worden gegeven op het schoolplein of tijdens de gymles, in de vorm van even op een bankje zitten om tot rust te komen.

<u>Algemene afspraken bij het geven van consequenties:</u>

- We spreken niet van straf, maar van een consequentie → We bieden het kind (idealiter) oefenmogelijkheden in gewenst gedrag!
- De kracht van de consequentie zit niet in de zwaarte van de consequentie, maar in het consequent toepassen daarvan.
- Het teamlid praat op een neutrale toon, houdt de stem zo laag mogelijk, gaat niet in discussie en gaat een machtsstrijd uit de weg.
- De consequenties:
    - Worden van tevoren aan alle kinderen uitgelegd en desnoods geoefend.
    - Worden altijd direct na het ongewenste gedrag gegeven.
    - Zijn passend bij de leeftijd van het kind.
    - Mogen geen straf vormen voor de leerkracht of de andere kinderen.
    - Worden zo geformuleerd dat het kind precies weet wat er van hem wordt verwacht (eenvoudig en concreet).
- Als de consequentie is toegepast geldt de regel: Over = Over!

<u>Gele interventie</u>
Bij een enkele leerling op de Amstelschool komt het voor dat bovenstaande maatregelen niet voldoende zijn en dat een leerling zich in de gele zone van de gedragspiramide begeeft. In dat geval worden er samen met kwaliteitscoördinator, leerkracht, leerling en ouders afspraken gemaakt ten aanzien van het gedrag. Er kan bijvoorbeeld gekozen worden voor de Check-In/Check-out methode.

<u>Rode interventie:</u>
Leerlingen waarbij een rode interventie nodig is komen op dit moment op de Amstelschool vrijwel niet voor. Als deze situatie ontstaat, wordt er een traject opgestart, waarbij er ondersteuning wordt geboden vanuit het samenwerkingsverband Amstelronde.

Dataregistratie

Alle incidenten worden door alle teamleden geregistreerd op een gedragsincidenten formulier. Een keer per kwartaal wordt voor een specifieke periode dit consequent door alle leerkrachten uitgevoerd. Deze data worden door de PBS-werkgroep geanalyseerd en daarna teruggekoppeld aan het team.

De school krijgt op deze manier op een efficiënte, betrouwbare en vertrouwelijke manier informatie over gedragsincidenten en kan op basis van deze data interventies inzetten op leerling-, groeps- en schoolniveau. De data geven tevens de mogelijkheid om te checken of een interventie het gewenste effect heeft gehad.

Ook zetten wij periodiek turflijsten in als we vermoeden dat het op bepaalde plaatsen onrustig is. Een voorbeeld is bij de fietsenstalling. Door dit steekproefsgewijs uit te voeren, brengen wij in kaart of er sprake is van onrust en of het nodig is om actie te ondernemen (bijvoorbeeld door de gedragsverwachtingen nogmaals met de leerlingen te oefenen).

Borgen van PBS

Het borgen van PBS is een continu proces. We geven hier op de volgende manier invulling aan:

- Structureel overleg PBS-werkgroep
- PBS staat als vast onderdeel op de agenda van de teamvergadering
- Teamtraining
- Handboek continu bijwerken met laatste afspraken
- Zichtbaar in de klas volgens bepaalde afspraken

Samenwerking ouders en ketenpartners

De Amstelschool betrekt ouders bij de ontwikkeling van PBS door regelmatig een update te geven in de nieuwsbrief en/of het weekbericht. Daarnaast hebben wij de waarden duidelijk zichtbaar in de school opgehangen (niet alleen in de klaslokalen maar ook in de toegangshal). Bovendien kunnen informatie- en ouderavonden benut worden om PBS onder de aandacht van de ‘nieuwe’ ouders te brengen.

Wij werken intensief samen met kinderopvangorganisatie Kidz United (Amstelkidz). Deze organisatie verzorgt de BSO en het buitenspelen en de organisatie tijdens de TSO. Daarnaast werkt de Amstelschool met een vaste pool TSO-vrijwilligers.

De directie heeft nauw overleg met zowel de leiding van Kidz United als met de TSO-coördinator, met als doel een gezamenlijke pedagogische aanpak naar alle kinderen. Er wordt ook aan deze medewerkers een PBS-training aangeboden door een externe adviseur en coach van hogeschool Windesheim.

Bijlage 1

Ik gedraag mij veilig, verantwoordelijk en respectvol



Ik loop rustig door de school.



Ik houd mijn handen bij mijzelf.



In de school gebruik ik mijn binnenstem.



Ik speel waar het mag.



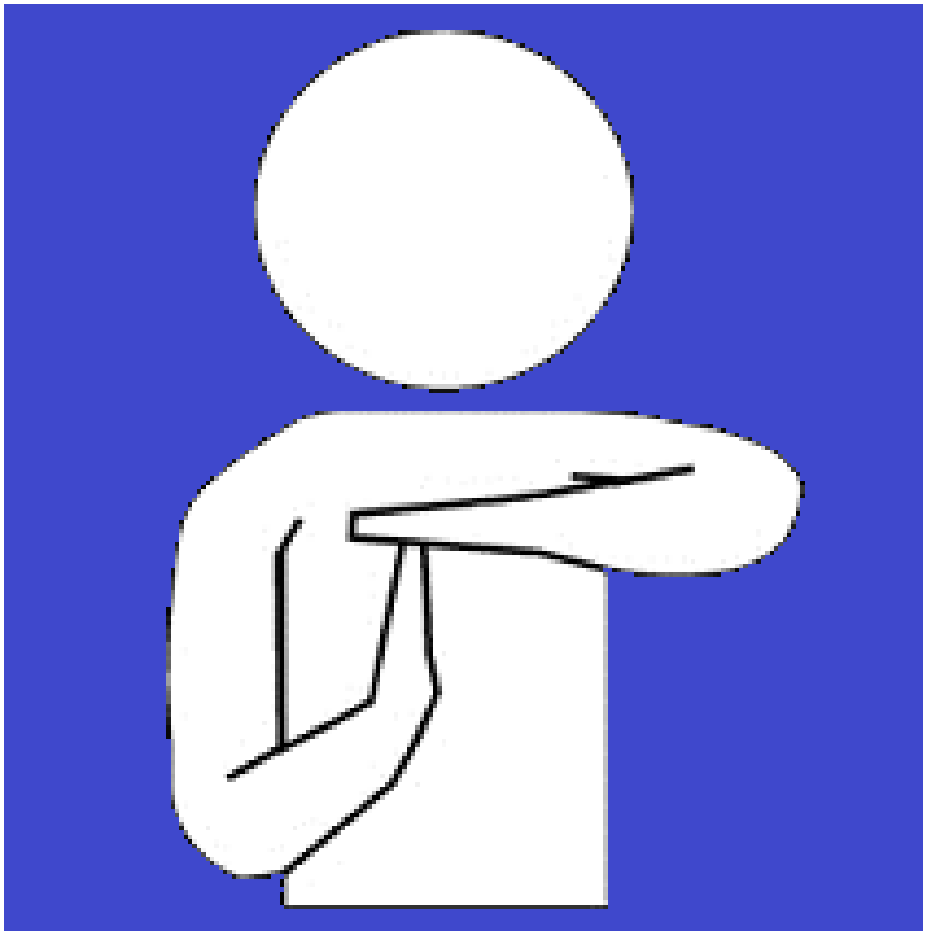
Ik ruim mijn spullen op zoals het hoort.



Wij spelen leuk en gezellig met elkaar.

Bijlage 2

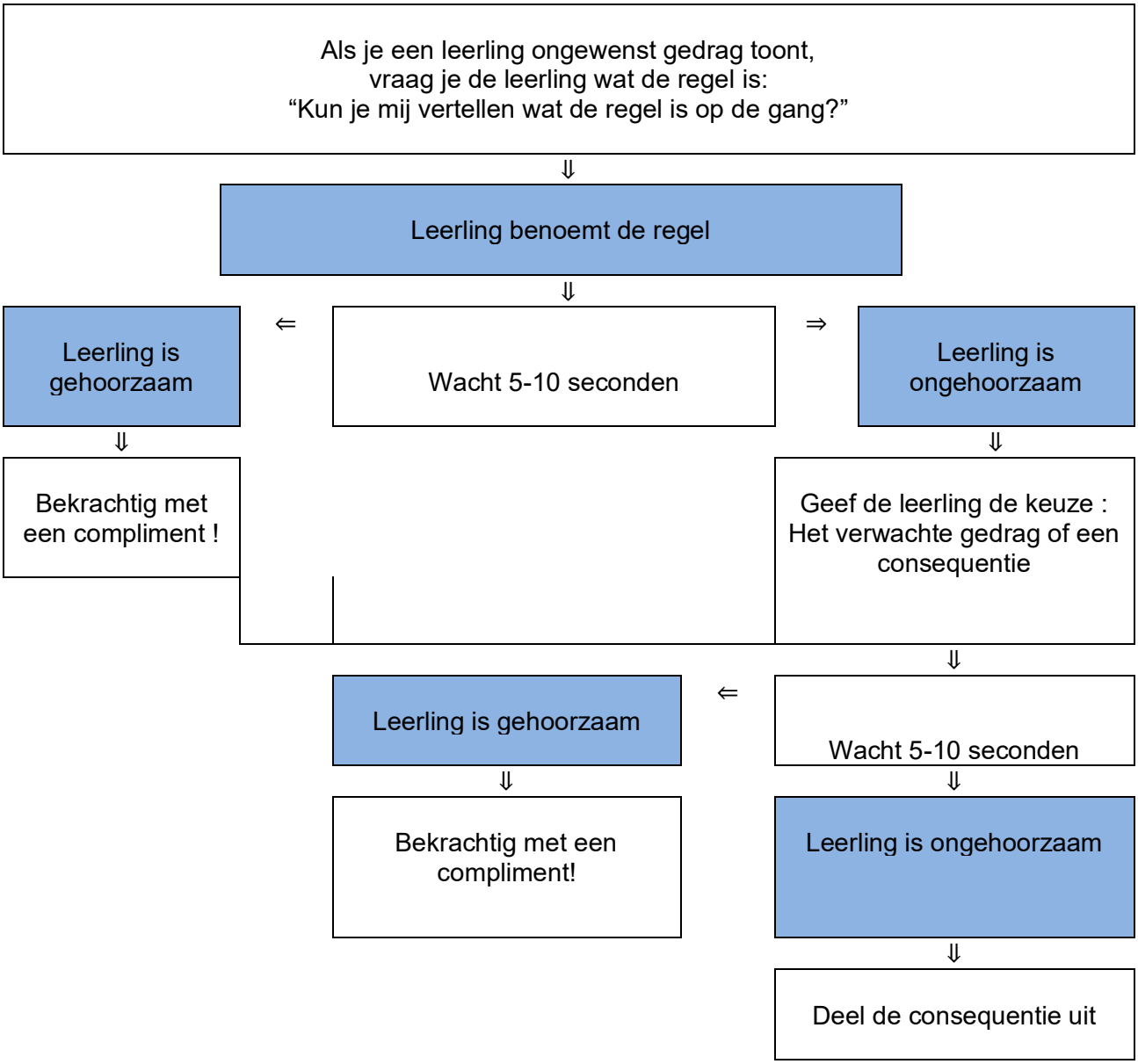
Pestpreventie



Volg de drie stappen:

1. **Stop** Maak het stop teken!
2. **Loop** Loop van pestgedrag weg
3. **Praat** Stopt het niet praat met een volwassene

Bijlage 3
De reactieprocedure



Bijlage 4

Registratie gedragsincidenten Amstelschool

Naam leerling_____

Groep: _____Datum:_____Tijd:_____:____

Ingevuld door: _____

Plaats	**Klein** probleemgedrag	**Groot** probleemgedrag
○ **Klaslokaal** ○ **Schoolplein** ○ **Fietsenstalling** ○ **Gang/hal** ○ **Gymlokaal** ○ **Speelzaal** ○ **Toilet** ○ **Parkje** ○ **Anders, nl……** **……**	○ **Onacceptabel taal gebruik** ○ **Uitschelden** ○ **Ruzie** ○ **Plagen** **Ongehoorzaam/tegendraads** ○ **Moedwillig verstoren van activiteit** ○ **Misbruik van materiaal** ○ **Onacceptabel gebruik digitale middelen** ○ **Anders, nl:……** **……**	○ **Pesten** ○ **Liegen** ○ **Vechten** ○ **Eenzijdig fysieke agressie** ○ **Ongeoorloofd verblijf buiten het schoolterrein** ○ **Materiële vernielingdiefstal** ○ **Diefstal** ○ **Spelen met vuur** ○ **Anders, nl…….** **……**

Maatregel(-en)
……
……